

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (pirmoji kolegija) SPRENDIMAS

2021 m. rugsėjo 2 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – EEB ir Turkijos asociacijos susitarimas – Sprendimas Nr. 1/80 – 13 straipsnis – *Status quo* išlyga – Naujas apribojimas – Darbuotojų turkų šeimos susijungimas su nepilnamečiais vaikais – Amžiaus sąlyga – Reikalavimas nurodyti svarbius pagrindus, leidžiančius pasinaudoti šeimos susijungimu – Privalomasis bendrojo intereso pagrindas – Sėkminga integracija – Proporcingumas“

Byloje C-379/20

dėl *Østre Landsret* (Rytų regiono apeliacinis teismas, Danija) 2020 m. liepos 3 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2020 m. rugpjūčio 11 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

B

prieš

Udlændingenævnet

TEISINGUMO TEISMAS (pirmoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas J.-C. Bonichot, Teisingumo Teismo pirmininko pavaduotoja R. Silva de Lapuerta (pranešėja), teisėjai L. Bay Larsen, C. Toader ir M. Safjan,

generalinis advokatas G. Hogan,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- B, atstovaujamo *advokater* C. Friis Bach Ryhl ir T. Ryhl,
- Danijos vyriausybės, atstovaujamos J. Nymann-Lindgren ir M. Wolff, padedamų *advokat* R. Holdgaard,
- Europos Komisijos, atstovaujamos D. Martin ir L. Grønfeldt,

* Proceso kalba: danų.

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 1980 m. rugsėjo 19 d. Asociacijos tarybos sprendimo Nr. 1/80 dėl Europos ekonominės bendrijos ir Turkijos Respublikos asociacijos plėtros 13 straipsnio išaiškinimo. Asociacijos taryba įkurta Susitarimu, kuriuo įsteigiama Europos ekonominės bendrijos ir Turkijos asociacija, kurią 1963 m. rugsėjo 12 d. Ankaroje pasirašė Turkijos Respublika su EEB valstybės narėmis ir Bendrija ir kuris Bendrijos vardu buvo sudarytas, aprobuotas ir patvirtintas 1963 m. gruodžio 23 d. Tarybos sprendimu 64/732/EEB (OL 217, 1964, p. 3685; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 11 sk., 11 t., p. 10).
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant Turkijos piliečio B ir *Udlændingenævnet* (Apeliacinė imigracijos taryba, Danija) ginčą dėl to, kad pastaroji atmetė B prašymą išduoti leidimą gyventi Danijoje, pateiktą siekiant susijungti su šeima.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Sprendimas Nr. 1/80

- 3 Sprendimo Nr. 1/80 13 straipsnyje nustatyta:
„Bendrijos valstybės narės ir Turkija negali nustatyti naujų apribojimų, susijusių su darbuotojų ir jų šeimos narių, kurie teisėtai gyvena ir dirba atitinkamoje teritorijoje, galimybės įsidarbinti sąlygomis.“
- 4 Šio sprendimo 14 straipsnyje nustatyta:
„1. Šio skirsnio nuostatos taikomos atsižvelgiant į apribojimus, pateisinamus viešosios tvarkos, visuomenės saugumo ir sveikatos sumetimais.
2. Jos neturi poveikio teisėms ir pareigoms, išplaukiančioms iš atskirų valstybių teisės aktų ar dvišalių Turkijos ir Bendrijos valstybių narių susitarimų, jeigu jie savo piliečiams nenumato palankesnių nuostatų.“

Direktyva 2003/86/EB

- 5 2003 m. rugsėjo 22 d. Tarybos direktyvos 2003/86/EB dėl teisės į šeimos susijungimą (OL L 251, 2003, p. 12; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 224) 4 straipsnio 6 dalyje nurodyta:
„Nukrypstant nuo pirmesnių nuostatų, valstybės narės gali reikalauti, kad prašymai dėl šeimos susijungimo su nepilnamečiais vaikais turi būti pateikiami iki tol, kol jiems nesukako 15 metų, kaip

numatyta šios direktyvos įgyvendinimo dieną jos galiojančiuose teisės aktuose. Jei prašymas yra pateikiamas sukakus 15 metų, valstybės narės, kurios nusprendžia taikyti šią leidžiančią nukrypti nuostatą, leidžia tokiems vaikams atvykti ir gyventi ne šeimos susijungimo pagrindais.“

Danijos teisė

- 6 *Udlændingeloven* (Įstatymas dėl užsieniečių), iš dalies pakeisto 2004 m. birželio 9 d. *Lov* Nr. 427 (Įstatymas Nr. 427), 9 straipsnio 1 dalies 2 punkte numatyta:

„Pateikus prašymą leidimas gyventi šalyje gali būti išduotas:

<...>

- 2) Danijoje nuolat gyvenančio asmens ar jo sutuoktinio santuokos nesudariusiam nepilnamečiam vaikui, kuriam nėra sukakę 15 metų, jei vaikas gyvena su asmeniu, kuriam paskirta jo globa, ir nėra pradėjęs gyventi savarankiško šeiminio gyvenimo palaikant pastovius santykius, ir jei Danijoje gyvenantis asmuo:

<...>

- e) turi leidimą gyventi šalyje neterminuotą laikotarpį arba leidimą gyventi šalyje su galimybe gauti leidimą nuolat gyventi šalyje.

<...>“

- 7 Įstatymo dėl užsieniečių, iš dalies pakeisto 2012 m. birželio 18 d. *Lov* Nr. 567 (Įstatymas Nr. 567), 9c straipsnio 1 dalies 1 punkte nustatyta:

„Pagal prašymą užsieniečiui gali būti išduotas leidimas gyventi šalyje, jeigu tai pateisina labai svarbūs pagrindai, visų pirma šeimos vientisumas, o jei užsienietis yra jaunesnis nei 18 metų – vaiko interesai.“

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

- 8 B yra Turkijos pilietis, gimęs 1994 m. rugpjūčio 5 d. Turkijoje. 2012 m. sausio 31 d. jis *Udlændingestyrelsen* (Migracijos tarnyba, Danija) pateikė prašymą išduoti leidimą gyventi Danijoje šeimos susijungimo su savo tėvu F, nuo 2003 m. spalio 13 d. šioje valstybėje narėje teisėtai gyvenančiu darbuotoju turku, tikslu.
- 9 2012 m. lapkričio 6 d. sprendimu Migracijos tarnyba atmetė šį prašymą, remdamasi Įstatymo dėl užsieniečių 9 straipsnio 1 dalies 2 punktu ir 9c straipsnio 1 dalies 1 punktu, motyvuodama tuo, kad B, prašymo pateikimo dieną būdamas vyresnis kaip 15 metų, neįrodė, kad leidimo gyventi šalyje išdavimą remiantis šia nuostata pateisino labai svarbūs pagrindai, susiję, be kita ko, su šeimos vientisumu ir vaiko interesais.
- 10 2017 m. sausio 5 d. B apskundė šį sprendimą *Udlændinge- og Integrationsministeriet* (Imigracijos ir integracijos ministerija, Danija), o ši 2017 m. sausio 30 d. sprendimu grąžino Migracijos tarnybai šį skundą ir paprašė išnagrinėti, ar B galėjo pasinaudoti Sprendimu Nr. 1/80 grindžiama teise gyventi šalyje.

- 11 2017 m. liepos 5 d. sprendimu Migracijos tarnyba, remdamasi 2014 m. liepos 10 d. Sprendimu *Dogan* (C-138/13, EU:C:2014:2066), nusprendė, kad nereikia iš naujo nagrinėti B pateikto prašymo.
- 12 B apskundė šį sprendimą *Udlændingenævnet* (Apeliacinė imigracijos taryba, Danija). 2018 m. sausio 15 d. sprendimu ši taryba patvirtino 2017 m. liepos 5 d. Migracijos tarnybos sprendimą.
- 13 2017 m. sausio 5 d. B kreipėsi į *Københavns Byret* (Kopenhagos apylinkės teismas, Danija), prašydamas įpareigoti Migracijos tarnybą pripažinti jo teisę gyventi Danijoje pagal Sąjungos teisę. 2017 m. gruodžio 15 d. šis teismas perdavė bylą *Østre Landsret* (Rytų apygardos apeliacinis teismas, Danija), nes pagal nacionalinę teisę pirmosios instancijos teismai bylas, kuriose kilo principinių klausimų, galėjo persiųsti apeliaciniams teismams, kad šie jas išnagrinėtų pirmąja instancija.
- 14 Kaip ir pagrindinės bylos šalys remdamasis principu, kad Įstatymo dėl užsieniečių 9 straipsnio 1 dalies 2 punkte numatyta amžiaus riba, kuri 2004 m. buvo sumažinta nuo 18 iki 15 metų, yra „naujas apribojimas“, kaip tai suprantama pagal Sprendimo Nr. 1/80 13 straipsnį, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar toks apribojimas gali būti pateisinamas Apeliacinės imigracijos tarybos nurodytu privalomuoju bendrojo intereso pagrindu, susijusiu su tikslu užtikrinti trečiųjų šalių piliečių sėkmingą integraciją.
- 15 Šiuo klausimu šis teismas mano, pirma, kad sąlyga, susijusi su amžiaus riba, gali padėti vaikui integruotis valstybėje narėje. Iš tiesų ta aplinkybė, kad vaikas atvyksta į Daniją kuo mažesnio amžiaus, palengvina jo integraciją šioje valstybėje narėje, nes jis joje praleistų didžiąją dalį savo vaikystės laiko ir joje gautų didžiąją dalį mokymo ir švietimo paslaugų.
- 16 Antra, minėtas teismas pažymi, kad Įstatymo dėl užsieniečių 9 straipsnio 1 dalies 2 punktas turi būti aiškinamas kartu su šio įstatymo 9c straipsnio 1 dalies 1 punktu. Iš to matyti, kad minėto įstatymo 9 straipsnio 1 dalies 2 punkte numatyta amžiaus riba nėra absoliuti sąlyga, nes, remiantis to paties įstatymo 9c straipsnio 1 dalies 1 punktu, leidimas gyventi šalyje gali būti išduotas ir vaikui, kuriam nėra sukakę 18 metų, su sąlyga, kad yra labai svarbių pagrindų, įskaitant su šeimos vientisumu ir vaiko interesais susijusius pagrindus.
- 17 Šiomis aplinkybėmis *Østre Landsret* (Rytų regiono apeliacinis teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar pagal [Sprendimo Nr. 1/80] 13 straipsnį draudžiama nustatyti ir taikyti naują nacionalinę priemonę, pagal kurią tam tikroje valstybėje narėje teisėtai gyvenantis ekonomiškai aktyvus Turkijos pilietis gali susijungti su savo vyresniu nei 15 metų vaiku tik jeigu toks susijungimas pateisinamas labai svarbiais pagrindais, įskaitant su šeimos vientisumu ir vaiko interesais susijusius pagrindus?“

Dėl prejudicinio klausimo

- 18 Savo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės prašo išsiaiškinti, ar Sprendimo Nr. 1/80 13 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad nacionalinė priemonė, kuria amžiaus riba, nuo kurios priimančioje valstybėje narėje teisėtai gyvenančio darbuotojo turko

- vaikas gali pateikti prašymą susijungti su šeima, sumažinama nuo 18 iki 15 metų, yra „naujas apribojimas“, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą, ir, jei taip, ar tokia priemonė gali būti pateisinama siekiu užtikrinti sėkmingą atitinkamų trečiųjų šalių piliečių integraciją.
- 19 Šiuo klausimu primintina, kad Sprendimo Nr. 1/80 13 straipsnyje įtvirtinta *status quo* išlyga apskritai draudžia bet kokią naują vidaus priemonę, kurios tikslas ar pasekmė būtų tai, jog Turkijos piliečio naudojimas laisvu darbuotojų judėjimu nacionalinėje teritorijoje būtų siejamas su labiau ribojančiomis sąlygomis nei tos, kurios jam taikytos atitinkamoje valstybėje narėje minėto sprendimo įsigaliojimo momentu (2019 m. liepos 10 d. Sprendimo A, C-89/18, EU:C:2019:580, 23 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
 - 20 Konkrečiai kalbant, pagal suformuotą jurisprudenciją nacionalinės teisės nuostatos, kurios sugriežtina atitinkamoje valstybėje narėje teisėtai gyvenančių darbuotojų turkų šeimos susijungimo sąlygas, palyginti su tomis, kurios taikytos šioje valstybėje narėje Sprendimo Nr. 1/80 įsigaliojimo momentu, laikytinos nustatančiomis naują šių darbuotojų turkų naudojimosi judėjimo laisve minėtoje valstybėje narėje apribojimą, kaip jis suprantamas pagal šio sprendimo 13 straipsnį (2019 m. liepos 10 d. Sprendimo A, C-89/18, EU:C:2019:580, 28 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
 - 21 Šiuo atveju iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad Įstatymo dėl užsieniečių 9 straipsnio 1 dalies 2 punktą, kuriuo amžiaus riba, nuo kurios priimančioje valstybėje narėje teisėtai gyvenančio darbuotojo turko vaikas gali pateikti prašymą susijungti su šeima, buvo sumažinta nuo 18 iki 15 metų, buvo nustatytas po Sprendimo Nr. 1/80 įsigaliojimo Danijoje ir kad juo šeimos susijungimo srityje buvo sugriežtintos Turkijos piliečių, teisėtai gyvenančių šioje valstybėje narėje, vaikų pirmojo leidimo gyventi Danijos teritorijoje sąlygos, palyginti su tomis, kurios taikytos toje valstybėje narėje Sprendimo Nr. 1/80 įsigaliojimo momentu.
 - 22 Šiomis aplinkybėmis konstatuotina, kad tokia nacionalinė priemonė, kokia nagrinėjama pagrindinėje byloje, yra „naujas apribojimas“, kaip tai suprantama pagal Sprendimo Nr. 1/80 13 straipsnį.
 - 23 Primintina, kad toks apribojimas yra draudžiamas, išskyrus atvejus, kai jis priskiriamas prie Sprendimo Nr. 1/80 14 straipsnyje nurodytų ribojimų arba pateisinamas privalomuoju bendrojo intereso pagrindu, tinkamas užtikrinti, kad būtų įgyvendintas siekiamas teisėtas tikslas, ir neviršija to, kas būtina jam pasiekti (2019 m. liepos 10 d. Sprendimo A, C-89/18, EU:C:2019:580, 31 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
 - 24 Šiuo klausimu iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos matyti, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamai nacionalinei priemonei netaikomi Sprendimo Nr. 1/80 14 straipsnyje nurodyti apribojimai.
 - 25 Kita vertus, iš šios bylos medžiagos matyti, kad šia priemone iš esmės siekiama užtikrinti sėkmingą trečiųjų šalių piliečių integraciją Danijoje.
 - 26 Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad toks tikslas gali būti privalomasis bendrojo intereso pagrindas Sprendimo Nr. 1/80 13 straipsnio tikslais (2019 m. liepos 10 d. Sprendimo A, C-89/18, EU:C:2019:580, 34 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).

- 27 Taigi reikia išnagrinėti, ar nacionalinė priemonė, kaip antai nagrinėjama pagrindinėje byloje, kuria ribojamas šeimos susijungimas vyresniems nei 15 metų vaikams, yra tinkama siekiant užtikrinti siekiamo tikslo įgyvendinimą ir neviršija to, kas būtina jam pasiekti.
- 28 Pirma, kiek tai susiję su tokios priemonės tinkamumu užtikrinti siekiamo tikslo įgyvendinimą, iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad nagrinėjama nacionaline priemone siekiama atsižvelgti į nepilnamečių vaikų, norinčių pasinaudoti šeimos susijungimu, gebėjimą integruotis. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas jau yra pažymėjęs, kad amžius yra vienas iš veiksnių, apibūdinantis asmeninę vaiko padėtį, galintis daryti poveikį jo integracijai atitinkamoje valstybėje narėje (šiuo klausimu žr. 2016 m. balandžio 12 d. Sprendimo *Genc*, C-561/14, EU:C:2016:247, 61 punktą). Iš tiesų vaikų integracijai priimančiojoje valstybėje narėje yra palankesnės sąlygos, jeigu jie į šią valstybę narę atvyksta būdami kuo mažesnio amžiaus. Tokia aplinkybė, be kita ko, leidžia atitinkamiems vaikams lankyti mokyklą minėtoje valstybėje narėje ir įgyti kalbos žinių, kurios turi esminę reikšmę jų integracijai.
- 29 Be to, pažymėtina, kad pats Sąjungos teisės aktų leidėjas Direktyvoje 2003/86 numatė galimybę valstybėms narėms riboti šeimos susijungimą su tam tikro amžiaus sulaukusiais nepilnamečiais vaikais. Nors ši direktyva netaikoma Danijai, kaip su šia byla susijusią aplinkybę dar reikėtų nurodyti tai, kad minėtos direktyvos 4 straipsnio 6 dalyje numatyta, jog valstybės narės gali reikalauti, kad prašymai dėl šeimos susijungimo su nepilnamečiais vaikais būtų pateikti prieš tai, kai jiems sukanka 15 metų.
- 30 Taigi laikytina, kad tokia nacionalinė priemonė, kokia nagrinėjama pagrindinėje byloje, yra tinkama užtikrinti siekiamo tikslo įgyvendinimą.
- 31 Antra, dėl Įstatymo dėl užsieniečių 9 straipsnio 1 dalies 2 punkte numatytos amžiaus sąlygos proporcingumo pažymėtina, kad Danijos teisėje numatytos šios nuostatos taikymo išimtis.
- 32 Iš tiesų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad Įstatymo dėl užsieniečių 9c straipsnio 1 dalies 1 punktas, pagal kurį užsieniečiui gali būti išduotas leidimas gyventi šalyje, jeigu tai pateisina labai svarbūs pagrindai, įskaitant susijusius su šeimos vientisumu, o jei užsienietis yra jaunesnis nei 18 metų – vaiko interesai, taikomas, kai leidimas gyventi negali būti išduotas nepilnamečiui vaikui pagal šio įstatymo 9 straipsnio 1 dalies 2 punktą.
- 33 Taigi leidimas gyventi šalyje dar gali būti išduotas vyresniam nei 15 metų nepilnamečiui, jei tai pateisina pagrindai, susiję su šeimos vientisumu arba vaiko interesais. Taigi kompetentingos nacionalinės valdžios institucijos turi individualiai įvertinti vaiko padėtį ir kiekvienu atveju atsižvelgti į šiuos interesus.
- 34 Be to, iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad praktiškai daug leidimų gyventi šalyje buvo išduoti vyresniems nei 15 metų vaikams remiantis Įstatymo dėl užsieniečių 9c straipsnio 1 dalies 1 punktu. Taigi neatrodo, kad egzistuoja administracinė praktika, kai sistemingai atmetami šie prašymai dėl šeimos susijungimo.
- 35 Šiomis aplinkybėmis neatrodo, kad pagrindinėje byloje nagrinėjama nacionalinė priemonė viršija tai, kas būtina siekiamam tikslui įgyvendinti, tačiau tai galiausiai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

- 36 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pateiktą klausimą reikia atsakyti, kad Sprendimo Nr. 1/80 13 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad nacionalinė priemonė, kuria amžiaus riba, nuo kurios priimančioje valstybėje narėje teisėtai gyvenančio darbuotojo turko vaikas gali pateikti prašymą susijungti su šeima, sumažinama nuo 15 iki 18 metų, yra „naujas apribojimas“, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą. Vis dėlto tokį apribojimą galima pateisinti tikslu užtikrinti sėkmingą atitinkamų trečiųjų šalių piliečių integraciją, jeigu jo įgyvendinimo sąlygos neviršija to, kas būtina nustatytam tikslui pasiekti.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 37 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (pirmoji kolegija) nusprendžia:

1980 m. rugsėjo 19 d. Asociacijos tarybos sprendimo Nr. 1/80 dėl Europos ekonominės bendrijos ir Turkijos Respublikos asociacijos plėtros 13 straipsnį reikia aiškinti taip, kad nacionalinė priemonė, kuria amžiaus riba, nuo kurios priimančioje valstybėje narėje teisėtai gyvenančio darbuotojo turko vaikas gali pateikti prašymą susijungti su šeima, sumažinama nuo 18 iki 15 metų, yra „naujas apribojimas“, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą. Vis dėlto tokį apribojimą galima pateisinti tikslu užtikrinti sėkmingą atitinkamų trečiųjų šalių piliečių integraciją, jeigu jo įgyvendinimo sąlygos neviršija to, kas būtina nustatytam tikslui pasiekti.

Parašai.